

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์
Academic administration of educational institution administrators
in the era of globalization

สุกัญญา โอคอนเนอร์

Sukanya Okoner

ศุภกร ศรีพรหม

Supakorn Sripom

กชภัทร์ สงวนเครือ

kotchaphat Sanguankhruea

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

Master of Education Program in Buddhist Educational Administration

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Roi Et Campus

Email: Sak7861010@hotmail.com

Received: 27 January 2025; Revised: 27 April 2025; Accepted: 29 April 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นยุคที่สภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ส่งผลให้การบริหารจัดการทางการศึกษาต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและขับเคลื่อนงานวิชาการให้มีคุณภาพและตอบสนองต่อบริบทใหม่ของสังคมโลก ได้ศึกษาใน 7 ประเด็น ดังนี้ การบริหารงานวิชาการในยุคโลกาภิวัตน์ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทโลก การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระดับนานาชาติ และแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ โดยมุ่งเน้นบทบาทของนโยบายทางการศึกษา และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะด้านนโยบายระดับชาติ และนานาชาติที่ส่งผลต่อรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีความสามารถในการเปลี่ยนนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล และการพัฒนาครูเพื่อยกระดับคุณภาพทางวิชาการ รวมทั้งต้องมีวิสัยทัศน์ที่ทันสมัย เปิดกว้างต่อการเปลี่ยนแปลง มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ และสามารถบริหารจัดการเชิงระบบเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และเตรียมผู้เรียนให้พร้อมต่อการแข่งขันและการใช้ชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา, ยุคโลกาภิวัตน์

Abstract

The purpose of this article is to study the academic administration of school administrators in the era of globalization an era characterized by rapid changes in social, economic, technological, and educational dimensions. These transformations necessitate adaptive educational management to remain relevant and effective. School administrators, therefore, play a crucial role in developing and driving academic operations to meet quality standards and respond to the new global context. The study focuses on seven key aspects: (1) academic administration in the globalization era, (2) development of school curricula aligned with global contexts, (3) learning management aimed at fostering 21st-century skills, (4) application of digital technology in academic administration, (5) teacher and educational personnel development in response to change, (6) establishment of international academic collaboration networks, and (7) best practices in academic administration during globalization. The study emphasizes the role of educational policy and the use of information technology in enhancing learning quality especially national and international policies that shape educational management at the school level. Therefore, school administrators must be capable of effectively translating policies into practice while integrating digital technologies into teaching, assessment, and professional development. Additionally, they must possess a modern vision, be open to change, demonstrate strategic leadership, and implement systematic management in order to elevate the quality of education to meet international standards and prepare students to compete and thrive in the 21st-century world.

Keywords: Academic administration, educational institution administrators, the era of globalization

บทนำ

ยุคโลกาภิวัตน์ถือได้ว่าเป็นยุคของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีวิธีการจัดการที่ทันสมัย โดยเฉพาะการติดต่อสื่อสารการคมนาคมขนส่งและเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้กิจการต่าง ๆ ถูกขับเคลื่อนได้อย่างรวดเร็ว สะดวก มีคุณภาพ และประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สังคมโลกในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยโลกทั้งระบบเดี่ยวและระบบแยกส่วน กล่าวคือ เกิดภาวะโลกไร้พรมแดนที่ทุกองค์พหุวัฒนธรรมเกี่ยวของสัมพันธ์กันหมด ในขณะเดียวกันก็เกิดความขัดแย้งและความแตกแยกทางสังคมวัฒนธรรมมากมายมีการแบ่งแยกกลุ่มทางการเมือง ศาสนา วัฒนธรรม และลัทธิความเชื่ออย่างที่ประชาคมโลกไม่เคยประสบมาก่อน โลกาภิวัตน์มิใช่เป็นเพียงกระบวนการติดต่อระหว่างประเทศที่มีความต่อเนื่อง แต่เป็นกระบวนการความแตกต่างทางด้านคุณภาพอีกประการหนึ่งด้วย ดังนั้น ความเป็นโลกาภิวัตน์จึงไม่ใช่อีกช่วงหนึ่งของวงจรปิดหรือเปิดระยะยาวของระบบตลาดเสรีหรือไม่ได้เป็นเพียงนโยบายปกป้องทางเศรษฐกิจและการเงินของโลกเท่านั้น แต่ประเด็นสำคัญอยู่ที่ผลกระทบโดยรวมของการเติบโตอย่างรวดเร็ว และพลังอำนาจของระบบการติดต่อสื่อสารและเทคโนโลยีข่าวสารแบบไร้พรมแดน สภาพดังกล่าวทำให้กระบวนการพัฒนาวิธีการจัดการและแก้ไขปัญหาแบบเดิม ๆ ไม่สามารถใช้ได้ แต่ต้องอาศัยวิธีคิดใหม่ และการบริหารจัดการระดับโลก เพื่อทำวิธีการดำเนินชีวิตของ

บุคคลไม่ต้องเผชิญกับความไม่มั่นคงและความเสี่ยง ซึ่งในปัจจุบันนี้ภาวะดังกล่าว ยังไม่มีกลไกหรือระบบบริหารจัดการที่ดีเพียงพอ และอำนาจในการขับเคลื่อนกระบวนการโลกาภิวัตน์ยังขึ้นอยู่กับสิ่งที่อยู่ห่างไกลจากชุมชนเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ และปรากฏการณ์ดังกล่าวอยู่ห่างไกลเกินความตระหนักและการรับรู้ของประชาชนจำนวนมากในสังคมที่ยังด้อยพัฒนา (พัชรินทร์ สิริสุนทร, 2556)

ในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีมีความก้าวหน้าและเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาอย่างมากมาย รูปแบบของการจัดการศึกษาก็ต้องเปลี่ยนแปลง จากการเป็นผู้สอน และผู้เรียนเป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการเป็นหุ้นส่วนในการเรียนรู้ (partnering) โดยองค์ประกอบที่สำคัญของสถานศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้เทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้เรียน และครูที่มีการเปลี่ยนแปลงไปโดยสิ้นเชิง การบริหารสถานศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ จึงมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับยุคสมัย โดยอาศัยการนำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ ที่ต้องมีภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีและภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561)

ดังนั้น การบริหารงานวิชาการในยุคโลกาภิวัตน์ในสถานศึกษาในสมัยปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอนควรปรับตัวให้ทันสื่อโซเชียลที่มีแอปพลิเคชันมากมายไม่ว่าจะเป็นเฟซบุ๊ก อินสตาแกรม ไลน์ ทวิตเตอร์ และเพจต่าง ๆ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและครู ต้องมีความรู้ความเข้าใจในตัวนักเรียน เพราะการศึกษาทุกวันนี้สามารถค้นหาความรู้ต่าง ๆ ได้แค่คลิกมือเดียวจากกูเกิ้ลจากโปรแกรมสำเร็จรูปทางการศึกษาที่ทันสมัย นอกจากนั้นยังมีแอปพลิเคชันต่าง ๆ ที่ผิดกฎหมายมากมาย เช่น การพนันหลายรูปแบบ หวยออนไลน์ รวมทั้งสื่อลามกเป็นจำนวนมากที่จะทำให้นักเรียนหลงทางหลงผิดไปอยู่ในวังวนของอบายมุข เช่นนั้นอาจทำให้นักเรียนเหล่านั้นเรียนไม่จบ ซึ่งเป็นปัญหาของสถาบันการศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองของนักเรียน ซึ่งการบริหารงานวิชาการในยุคโลกาภิวัตน์ควรสอดแทรกความรู้เหล่านั้นในหลักสูตร หรือครูควรนำสื่อออนไลน์ไปประยุกต์สอนในหลักสูตรวิชาการต่าง ๆ ก็จะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและคุณภาพการต่อวงการศึกษาเป็นอย่างมาก

การบริหารงานวิชาการในยุคโลกาภิวัตน์

การบริหารงานวิชาการในยุคโลกาภิวัตน์เป็นความท้าทายสำคัญที่สถาบันการศึกษาทุกระดับต้องเผชิญ ส่งผลให้การจัดการศึกษาต้องปรับตัวเพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมรับมือกับโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งจะนำเสนอใน 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้ คือ

1. ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการในยุคโลกาภิวัตน์

การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา เนื่องจากเป็นงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน อันเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา (ธีระ ฤกษ์เจริญ, 2560) ซึ่งการบริหารงานวิชาการในยุคใหม่ต้องให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ทางการเรียนรู้มากกว่ากระบวนการ โดยเน้นการสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการในยุคโลกาภิวัตน์ สรุปประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

1) การปรับหลักสูตรให้ทันสมัย ความเป็นสากลของการศึกษา (Internationalization) โลกาภิวัตน์ทำให้การศึกษาต้องก้าวข้ามพรมแดน ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศกลายเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งในรูปแบบของการแลกเปลี่ยนนักศึกษา ความร่วมมือในการวิจัย และการยอมรับ คุณวุฒิร่วมกัน วิจารณ์ พานิช (2555) เสนอว่า หลักสูตรในศตวรรษที่ 21 ควรมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็น เช่น การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่น มากกว่าการท่องจำเนื้อหา สอดคล้องกับแนวคิดของ ไพฑูรย์

สินลาร์ตัน (2557) ที่กล่าวถึงการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ (Productive Learning) ที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้และผลงานด้วยตนเอง

2) การบูรณาการเทคโนโลยีในการเรียนการสอน เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนการสอน เช่น การเรียนแบบออนไลน์ การใช้ Learning Management System (LMS) และการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) สุรศักดิ์ ปาเฮ (2556) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและพัฒนาทักษะดิจิทัลที่จำเป็น เช่นเดียวกับที่ Marc Prensky (2010) เสนอแนวคิดเรื่อง "Digital Natives" ที่ชี้ให้เห็นว่าผู้เรียนในยุคปัจจุบันมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างไปจากเดิม

3) การพัฒนาครูมืออาชีพ การพัฒนาครูและผู้บริหารให้เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารการศึกษาจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล และสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์ ต้องเน้นการบริหารแบบกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และการส่งเสริมศักยภาพของบุคลากร การพัฒนาครูให้มีความเป็นมืออาชีพเป็นกลยุทธ์สำคัญของการบริหารงานวิชาการในยุคโลกาภิวัตน์ โดยครูต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ทันสมัย เข้าใจผู้เรียน และสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่หลากหลาย (วิโรจน์ สารรัตน์, 2556)

4) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ โลกาภิวัตน์ทำให้การศึกษาต้องก้าวข้ามพรมแดนความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศกลายเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งในรูปแบบของการแลกเปลี่ยนนักศึกษาความร่วมมือในการวิจัย และการยอมรับคุณวุฒิร่วมกัน เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2558) เสนอแนวคิดเรื่อง “ห้องเรียนไร้พรมแดน” ที่เน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์

5) การประกันคุณภาพการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ผู้บริหารต้องสร้างระบบและกลไกการประกันคุณภาพที่มีประสิทธิภาพ และใช้ผลการประเมินมาปรับปรุงการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2558)

3. แนวโน้มการบริหารงานวิชาการในยุคโลกาภิวัตน์ในอนาคต

สถาบันการศึกษาควรวางนโยบายเชิงกลยุทธ์ที่รองรับการเปลี่ยนแปลงระดับโลก ควรพัฒนาครูและบุคลากรให้มีทักษะด้านดิจิทัลและภาษา สนับสนุนการวิจัยที่ตอบสนองปัญหาในระดับโลก สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศอย่างยั่งยืน รัตนา ดวงแก้ว (2556) คาดการณ์แนวโน้มการบริหารงานวิชาการในอนาคตว่า จะมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะแห่งอนาคต (Future Skills) มากขึ้น โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดเชิงวิพากษ์ การสร้างสรรค์นวัตกรรม และความฉลาดทางอารมณ์

สรุป การบริหารงานวิชาการในยุคโลกาภิวัตน์เป็นทั้งความท้าทายและโอกาสสำหรับสถาบันการศึกษา จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ และแนวปฏิบัติให้สอดคล้องกับบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพต้องมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองโลกที่มีความรู้ความสามารถและคุณธรรม พร้อมทั้งจะเผชิญกับความท้าทายในศตวรรษที่ 21

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทโลก

หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง แผนหรือแนวทางในการจัดการศึกษาที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นโดยนำหลักสูตรแกนกลางมาปรับให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ซึ่งผู้เขียนจะนำเสนอใน 4 ประเด็น ดังนี้ คือ

1. บริบทโลกที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา นักวิชาการได้ให้ทัศนะ ดังนี้

1) การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบันส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานและการใช้ชีวิต หลักสูตรสถานศึกษาจึงต้องเน้น การพัฒนาทักษะดิจิทัล (Digital Literacy) ให้แก่ผู้เรียน รวมถึงความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และการทำงานอย่างสร้างสรรค์และปลอดภัย (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2561)

2) การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและโลกของงาน โลกของการทำงานในอนาคตจะมีความแตกต่างไปจากปัจจุบันอย่างมาก อาชีพบางอย่างอาจหายไปเนื่องจากการทดแทนด้วยเทคโนโลยีและปัญญาประดิษฐ์ ในขณะที่อาชีพใหม่ ๆ จะเกิดขึ้น หลักสูตรสถานศึกษาจึงควรเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับอนาคต เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สุวิมล เหลืองประเสริฐ, 2564)

3) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม สังคมปัจจุบันมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมมากขึ้น การเชื่อมโยงและการเคลื่อนย้ายของผู้คนระหว่างประเทศทำให้เกิดสังคมพหุวัฒนธรรม หลักสูตรสถานศึกษาจึงควรส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจและเคารพในความแตกต่างทางวัฒนธรรม รวมทั้งมีทักษะในการสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2562)

4) การเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน ปัญหาสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นความท้าทายระดับโลกที่ทุกประเทศต้องร่วมมือกันแก้ไข หลักสูตรสถานศึกษาจึงควรปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความตระหนักรู้และความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีความรู้และทักษะในการดำเนินชีวิตตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน (ประเวศ วะสี, 2563)

สรุป บริบทโลกที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและโลกของงาน การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน ซึ่งหลักสูตรของสถานศึกษาจึงควรปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความตระหนักรู้ และทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี อันส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงาน และการใช้ชีวิตในยุคปัจจุบัน

2. แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทโลก นักวิชาการได้ให้ทัศนะ ดังนี้

1) การวิเคราะห์ความต้องการและความท้าทายของโลกในอนาคต การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาควรเริ่มต้นจากการวิเคราะห์แนวโน้มและความท้าทายของโลกในอนาคต รวมทั้งความต้องการของตลาดแรงงานและสังคม เพื่อนำมากำหนดเป้าหมายและทิศทางของหลักสูตร การวิเคราะห์นี้อาจใช้เครื่องมือต่างๆ เช่น การวิเคราะห์ PEST (Political, Economic, Social, Technological) หรือการทำ Scenario Planning เพื่อคาดการณ์อนาคต (มารุต พัฒนาผล, 2562)

2) การกำหนดสมรรถนะหลักสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-based Curriculum) เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทโลก โดยการกำหนดสมรรถนะหลักที่ผู้เรียนควรมีในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะการคิดขั้นสูงและนวัตกรรม (Higher-order Thinking and Innovation) ทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกัน (Communication and Collaboration) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information, Media, and Technology Skills) ทักษะชีวิตและอาชีพ (Life and Career Skills) และความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship) (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2564)

3) การบูรณาการเทคโนโลยีในหลักสูตร แนวทางการบูรณาการเทคโนโลยีในหลักสูตรสถานศึกษา โดยไม่เพียงแต่การใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ แต่ยังรวมถึงการพัฒนาผู้เรียนให้มี

ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอย่างชาญฉลาดและมีวิจารณญาณ การบูรณาการเทคโนโลยีในหลักสูตรอาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น การใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ (Online Learning Platforms) การสร้างห้องเรียนอัจฉริยะ (Smart Classroom) การใช้เทคโนโลยีความเป็นจริงเสมือน (Virtual Reality) และความเป็นจริงเสริม (Augmented Reality) และการสอนทักษะการเขียนโปรแกรม (Coding) และการคิดเชิงคำนวณ (Computational Thinking) (ทิสนา แคมมณี, 2563)

4) การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นการเรียนรู้แบบบูรณาการ การเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrated Learning) เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทโลก โดยการบูรณาการเนื้อหาและทักษะจากหลายสาขาวิชาเข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้และประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนในชีวิตจริง แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เช่น การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning) การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning) การเรียนรู้โดยใช้การออกแบบเป็นฐาน (Design-based Learning) และการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-based Learning) (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2563)

5) การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในโลกที่ความรู้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed Learning) มีความสำคัญอย่างยิ่ง หลักสูตรสถานศึกษาจึงควรพัฒนาผู้เรียนให้มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ (วิจารณ์ พานิช, 2561)

6) การพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก การพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship) โดยเน้นการสร้างความรู้ความตระหนักรู้เกี่ยวกับประเด็นปัญหาระดับโลก การเคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม และการมีความรับผิดชอบต่อสังคมโลก แนวทางการจัดการเรียนรู้ เช่น การเรียนรู้ผ่านการบริการสังคม (Service Learning) การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (Cross-cultural Learning) และการเรียนรู้ผ่านประเด็นปัญหาโลก (Global Issues Education) (สุธีรา ทอมสัน, 2564)

7) การประเมินผลที่เน้นสมรรถนะและการประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง การประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาหลักสูตรในบริบทโลก โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) และการประเมินสมรรถนะ (Competency Assessment) ที่ให้ความสำคัญกับความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในสถานการณ์จริง มากกว่าการทดสอบความจำหรือความรู้เชิงทฤษฎีเพียงอย่างเดียว รูปแบบการประเมิน เช่น การประเมินจากชิ้นงานหรือภาระงาน (Performance Assessment) การประเมินจากแฟ้มสะสมงาน (Portfolio Assessment) การประเมินโดยใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation Assessment) และการประเมินตนเองและการประเมินโดยเพื่อน (Self and Peer Assessment) (ศิริเดช สุชีวะ, 2562)

3. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทโลก ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์บริบทและความต้องการ วิเคราะห์แนวโน้มและการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต วิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม วิเคราะห์นโยบายการศึกษาระดับชาติและระดับนานาชาติ 2) การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายของหลักสูตร กำหนดวิสัยทัศน์ที่สะท้อนถึงการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับอนาคต และกำหนดเป้าหมายและสมรรถนะหลักที่ต้องการพัฒนาในผู้เรียน 3) การออกแบบโครงสร้างหลักสูตร กำหนดกลุ่มสาระการเรียนรู้และการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระ กำหนดเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทโลก กำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้และการประเมินผล

4) การนำหลักสูตรไปใช้พัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรใหม่ จัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนรู้ สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา

5) การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร ประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง นำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก (ใจทิพย์ ณ สงขลา, 2561)

4. ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทโลก พบว่า มีปัจจัยสำคัญ ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล เข้าใจบริบทโลกและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง สามารถนำและสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ครูต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สามารถใช้เทคโนโลยีในการสอน และมีความเข้าใจในบริบทโลก

3) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การพัฒนาหลักสูตรควรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย รวมถึงผู้ปกครอง ชุมชน และภาคธุรกิจ เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ

4) ทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐานที่เพียงพอ สถานศึกษาควรมีทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐานที่เพียงพอในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรใหม่ โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

5) วัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรม สถานศึกษาควรมีวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดรับการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม และสนับสนุนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของบุคลากร (สมชาย รัตนทองคำ, 2564)

สรุป การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทโลก เป็นความท้าทายสำคัญของการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน จำเป็นต้องอาศัยการวิเคราะห์บริบทโลกอย่างรอบด้าน การกำหนดสมรรถนะหลักที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 การบูรณาการเทคโนโลยีในหลักสูตร การส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการ การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต การส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก และการประเมินผลที่เน้นสมรรถนะและการประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคธุรกิจ เพื่อพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน

การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21

ทักษะในศตวรรษที่ 21 นับได้ว่าเป็นความสามารถที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตและการทำงานในโลกยุคปัจจุบันและอนาคต ทักษะเหล่านี้เป็นสิ่งที่เด็กและเยาวชนควรได้รับการพัฒนาเพื่อให้ประสบความสำเร็จในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงเครือข่าย P21 (Partnership for 21st Century Learning) ซึ่งมีกรอบแนวคิดที่ประกอบด้วยทักษะหลัก 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) – 4Cs ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) การสื่อสาร (Communication) การทำงานร่วมกัน (Collaboration) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) 2X ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information, Media and Technology Skills) ได้แก่ การรู้เท่าทันสารสนเทศ (Information Literacy) การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) การรู้เท่าทันเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT Literacy) 3) ทักษะชีวิตและการทำงาน (Life and Career Skills) ได้แก่ ความยืดหยุ่นและการปรับตัว (Flexibility and Adaptability) การริเริ่มและการกำกับดูแลตนเอง (Initiative and Self-Direction) ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-Cultural Skills) การมีผลงานและความรับผิดชอบ (Productivity and Accountability) และภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership and Responsibility) (วิจารณ์ พานิช, 2555) ดังนั้น การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 มีสาระสำคัญพอสรุปได้ ดังนี้

1. แนวทางการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ทางการศึกษา โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และใช้วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญ ดังนี้ 1) การเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) ส่งเสริมการบูรณาการความรู้และทักษะต่าง ๆ ผ่านการทำโครงงาน 2) การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา 3) การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry-Based Learning) ส่งเสริมการตั้งคำถาม การสืบค้น และการสร้างความรู้ด้วยตนเอง 4) การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) พัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมและการสื่อสาร 5) การเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี (Technology-Enhanced Learning) ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และการสร้างสรรค์ โดยเน้นย้ำความสำคัญของการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ที่มุ่งประเมินทักษะและความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน (ทิตนา แคมมณี, 2561)

2. บทบาทของครูในการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ครูในศตวรรษที่ 21 ต้องปรับบทบาทจากผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator) โค้ช (Coach) และที่ปรึกษา (Mentor) บทบาทสำคัญของครู ได้แก่ ออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา และประเมินผลตามสภาพจริง (มารุต พัฒนาผล, 2557)

3. ความท้าทายและแนวทางการแก้ไข ความท้าทายในการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ในบริบทของไทย เช่น ครูขาดความเข้าใจและทักษะ หลักสูตรไม่ยืดหยุ่น ขาดการสนับสนุนด้านเทคโนโลยี แนวทางการแก้ไขปัญหานี้ ได้แก่ พัฒนาคู่มืออย่างต่อเนื่อง ปรับปรุงหลักสูตรให้ยืดหยุ่นและทันสมัย สนับสนุนทรัพยากรและเทคโนโลยี และสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และภาคส่วนต่าง ๆ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2564)

สรุป การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 เป็นแนวคิดสำคัญที่มุ่งเตรียมผู้เรียนให้พร้อมรับมือกับความท้าทายในโลกยุคปัจจุบันและอนาคต ซึ่งทักษะเหล่านี้กล่าวได้ว่าครอบคลุมความสามารถที่จำเป็นทั้งด้านการคิด การทำงาน และการดำรงชีวิตของมนุษยชาติ

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการ

ปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลไม่เพียงแต่เปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนรู้ แต่ยังเปลี่ยนแปลงวิธีการบริหารจัดการการศึกษาในทุกมิติ ซึ่งมีแนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ ดังต่อไปนี้ คือ

1. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาหลักสูตร การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรช่วยให้หลักสูตรมีความทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงานในยุคดิจิทัล แนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ 1) การใช้ Big Data ในการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงาน เพื่อนำมาออกแบบหลักสูตร 2) การพัฒนาหลักสูตรในรูปแบบดิจิทัลที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามบริบทและความต้องการของผู้เรียน 3) การสร้างระบบการติดตามและประเมินผลหลักสูตรแบบ Real-time 4) การใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลในการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาหลักสูตร (สุวิมล ว่องวานิช, 2557)

2. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้และตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ 1) การใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ (LMS) ในการจัดการเรียน

การสอน 2) การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ดิจิทัลที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน 3) การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) 4) การใช้เทคโนโลยีความเป็นจริงเสมือน (VR) และความเป็นจริงเสริม (AR) ในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ 5) การประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการปรับการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนรายบุคคล ซึ่งการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงหลักการออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมุ่งพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสนับสนุนไม่ใช่เป้าหมายของการเรียนรู้ (ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์, 2561)

3. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการวัดและประเมินผล เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยให้การวัดและประเมินผลมีความแม่นยำ รวดเร็ว และสามารถให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนได้อย่างทันทั่วทั้งที่ แนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการวัดและประเมินผล ได้แก่ 1) การใช้ระบบการทดสอบออนไลน์ที่มีการวิเคราะห์ข้อสอบแบบอัตโนมัติ 2) การใช้เทคโนโลยี Learning Analytics ในการวิเคราะห์พฤติกรรมและผลการเรียนรู้ของผู้เรียน 3) การพัฒนาค้างข้อสอบดิจิทัลและระบบการสุ่มข้อสอบอัตโนมัติ 4) การใช้ E-portfolio ในการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน 5) การประยุกต์ใช้ระบบ AI ในการตรวจและให้คะแนนงานของผู้เรียน และการประเมินผลด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลควรมุ่งเน้นการประเมินเพื่อพัฒนา (Assessment for Learning) มากกว่าการประเมินเพื่อตัดสิน (Assessment of Learning) เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาผู้เรียน (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2560)

4. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลควรมุ่งเน้นการสร้างสื่อที่มีปฏิสัมพันธ์ (Interactive Media) ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ 1) การพัฒนาค้างสื่อดิจิทัลที่เข้าถึงได้ง่ายและสอดคล้องกับหลักสูตร 2) การสร้างห้องสมุดดิจิทัลที่มีทรัพยากรการเรียนรู้ที่หลากหลาย 3) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เสมือนจริง (Virtual Learning Environment) 4) การใช้เทคโนโลยี Cloud Computing ในการจัดเก็บและแบ่งปันสื่อการเรียนรู้ 5) การส่งเสริมการสร้างสื่อการเรียนรู้แบบเปิด (Open Educational Resources) และสื่อการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลควรมีลักษณะเป็น “Micro Learning” ที่มีเนื้อหากระชับ เข้าใจง่าย และเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลาผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่ (เจทิพย์ ณ สงขลา, 2559)

5. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยให้การวิจัยในชั้นเรียนมีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น แนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ได้แก่ 1) การใช้ระบบการเก็บข้อมูลอัตโนมัติในการวิจัยในชั้นเรียน 2) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปและเทคโนโลยี Big Data 3) การใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลในการแลกเปลี่ยนผลการวิจัยและนวัตกรรมการเรียนการสอน 4) การทำวิจัยร่วมกันผ่านเครือข่ายออนไลน์ 5) การพัฒนาฐานข้อมูลงานวิจัยทางการศึกษาที่เข้าถึงได้ง่าย ซึ่งการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลควรมุ่งเน้นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ที่ใช้ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้เข้าใจปรากฏการณ์การเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2557)

6. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการนิเทศการศึกษา การนิเทศการศึกษาในยุคดิจิทัลควรเน้นการนิเทศแบบร่วมมือ (Collaborative Supervision) ที่ครูและผู้นิเทศร่วมกันพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสนับสนุน เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยให้การนิเทศการศึกษามีความยืดหยุ่น สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง และไม่ถูกจำกัดด้วยเวลาและสถานที่ แนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการนิเทศการศึกษา ได้แก่ 1) การนิเทศออนไลน์ผ่านระบบการประชุมทางไกล (Video Conference) 2) การใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูและผู้นิเทศ 3) การบันทึกวิดีโอการสอนเพื่อ

การสะท้อนคิดและการนิเทศ 4) การพัฒนาระบบการนิเทศแบบ Real-time Coaching 5) การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในรูปแบบออนไลน์ (วัชรรา เล่าเรียนดี, 2556)

7. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการประกันคุณภาพการศึกษา เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยให้การประกันคุณภาพการศึกษามีความเป็นระบบมีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ และสามารถติดตามผลการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง แนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ 1) การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา 2) การใช้ Big Data ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาคุณภาพ 3) การพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลแบบ Real-time 4) การใช้ Dashboard ในการแสดงผลการดำเนินงานด้านคุณภาพ 5) การใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลในการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (อุทุมพร จามรมาน, 2557) ซึ่งการประกันคุณภาพการศึกษาในยุคดิจิทัลควรมุ่งเน้นการประกันคุณภาพเชิงพัฒนา (Developmental Quality Assurance) ที่ใช้ข้อมูลจากระบบดิจิทัลในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (รัตนา ดวงแก้ว, 2560)

สรุป การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการจึงควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนที่ดี มีการพัฒนาบุคลากร และมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และตอบสนองต่อความท้าทายในโลกยุคดิจิทัล ซึ่งการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลไม่ใช่เพียงการนำเทคโนโลยีมาใช้ แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในการจัดการศึกษา ที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต

การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง

ครูในศตวรรษที่ 21 ต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนมาเป็นโค้ช หรือผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษามีหลายมิติ ดังนี้

1. บริบทการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา มี 4 ประเด็น ดังนี้

1) การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีส่งผลให้รูปแบบการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไป เทคโนโลยีดิจิทัลได้เปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างสิ้นเชิง ครูจึงต้องปรับตัวและพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีเพื่อให้สามารถออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับยุคสมัย ครูยุคใหม่ต้องมีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนการสอน (Technological Pedagogical Content Knowledge: TPACK) (ใจทิพย์ ณ สงขลา, 2561)

2) การเปลี่ยนแปลงด้านสังคมและประชากร โครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมผู้สูงอายุ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการเคลื่อนย้ายประชากร ส่งผลให้ครูต้องมีความเข้าใจในความแตกต่างของผู้เรียน ครูต้องมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล (Differentiated Instruction) และสามารถเข้าใจบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย (สุวิมล ว่องวานิช, 2558)

3) การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจฐานความรู้และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ส่งผลให้ตลาดแรงงานต้องการแรงงานที่มีทักษะแตกต่างไปจากเดิม ครูต้องพัฒนาตนเองให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการสื่อสาร (ธีระ รุญเจริญ, 2560)

4) การเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายการศึกษา การปฏิรูปการศึกษาและการเปลี่ยนแปลงนโยบายการศึกษาส่งผลให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องปรับตัวและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การเปลี่ยนแปลงนโยบายการศึกษาบ่อยครั้ง ส่งผลให้ครูต้องมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็ว (สมชาย รัตนทองคำ, 2557)

2. แนวทางการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง มีดังต่อไปนี้ คือ

1) การพัฒนาสมรรถนะหลักของครูในศตวรรษที่ 21 สมรรถนะหลักของครูในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยความรู้ ทักษะ และเจตคติที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้ในบริบทที่เปลี่ยนแปลง วิสัย วังษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2562) ได้เสนอสมรรถนะหลักของครูในยุคการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 1) สมรรถนะด้านการออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ 3) สมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ 4) สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง 5) สมรรถนะด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ 6) สมรรถนะด้านการสื่อสารและการร่วมมือ นอกจากนี้ ทิศนา แหมมณี (2561) ได้เสนอเพิ่มเติมว่า ครูในศตวรรษที่ 21 ต้องมีทักษะการคิดขั้นสูง (Higher Order Thinking Skills) และความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning Skills) เพื่อให้สามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2) การพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based Professional Development) การพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาครูให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน การพัฒนาครูที่มีประสิทธิภาพควรเกิดขึ้นในบริบทของการทำงานจริง และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนร่วมวิชาชีพ แนวทางการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประกอบด้วย 1) การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) 2) การนิเทศภายในโรงเรียน 3) การวิจัยในชั้นเรียน 4) การสะท้อนคิดและการถอดบทเรียนจากการปฏิบัติ (วิโรจน์ สารัตนะ, 2560)

3) การพัฒนาครูผ่านระบบดิจิทัล การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาครูช่วยให้ครูสามารถเข้าถึงการพัฒนาได้ทุกที่ ทุกเวลา ซึ่งแนวทางการพัฒนาครูผ่านระบบดิจิทัล ได้แก่ 1) การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ (Online Learning) 2) การใช้ MOOC (Massive Open Online Course) ในการพัฒนาครู 3) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ออนไลน์ของครู 4) การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นอกจากนี้ การพัฒนาครูผ่านระบบดิจิทัลควรมีการออกแบบให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ และควรมีการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ (ใจทิพย์ ณ สงขลา, 2561)

4) การพัฒนาครูด้วยการโค้ชและการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) การโค้ชและการเป็นพี่เลี้ยงเป็นแนวทางการพัฒนาครูที่เน้นการให้คำแนะนำและการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง การโค้ชช่วยให้ครูสามารถพัฒนาสมรรถนะได้อย่างตรงจุด และสามารถนำความรู้และทักษะไปใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง แนวทางการพัฒนาครูด้วยการโค้ชและการเป็นพี่เลี้ยง ได้แก่ 1) การโค้ชเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (Instructional Coaching) 2) การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) 3) การเป็นพี่เลี้ยงสำหรับครูใหม่ (Mentoring for New Teachers) 4) การโค้ชเพื่อสร้างความเป็นผู้นำ (Leadership Coaching) ซึ่งการโค้ชและการเป็นพี่เลี้ยงช่วยสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และพัฒนาในองค์กร จะช่วยให้ครูมีความมั่นใจในการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ (วัชร เล่าเรียนดี, 2556)

5) การพัฒนาครูผ่านเครือข่ายความร่วมมือ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน มหาวิทยาลัย และหน่วยงานต่าง ๆ ช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แนวทางการพัฒนาครูผ่านเครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ 1) การสร้างเครือข่ายครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน 2) การร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในการพัฒนาครู 3) การสร้างเครือข่ายการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ 4) การร่วมมือกับภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมในการพัฒนาครู และเครือข่ายความร่วมมือช่วยให้ครูได้รับ

มุมมองที่หลากหลาย และสามารถพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2560)

6) การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาครู ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะสามารถสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการพัฒนาและการเรียนรู้ของครู และผู้บริหารสถานศึกษาต้องได้รับการพัฒนาให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) และสามารถสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ 1) การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) 2) การพัฒนาทักษะการบริหารงานวิชาการ 3) การพัฒนาทักษะการนิเทศและการโค้ช 4) การพัฒนาทักษะการบริหารทรัพยากรบุคคล (ธีระ รุญเจริญ, 2560)

3. ปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ประสบความสำเร็จ จำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้ 1X นโยบายและการสนับสนุนจากภาครัฐ ภาครัฐควรมีนโยบายที่ชัดเจนและต่อเนื่องในการพัฒนาครู และจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรที่เพียงพอ รวมทั้งการปรับปรุงระบบการพัฒนาครูให้มีความต่อเนื่อง และเป็นระบบ 2) การสร้างแรงจูงใจและความก้าวหน้าทางวิชาชีพ การพัฒนาครูควรเชื่อมโยงกับความก้าวหน้าทางวิชาชีพและการประเมินผล การปฏิบัติงาน เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และให้มีการปรับปรุงระบบวิทยฐานะครูให้สอดคล้องกับสมรรถนะและผลการปฏิบัติงานจริง 3) การมีส่วนร่วมของครูในการออกแบบการพัฒนา การพัฒนาครูควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและออกแบบการพัฒนาตนเอง เพื่อให้การพัฒนาตรงกับความต้องการและบริบทของครู มีการสำรวจความต้องการในการพัฒนาของครูก่อนการออกแบบหลักสูตรการพัฒนา 4) การติดตามและประเมินผลการพัฒนา การพัฒนาครูควรมีระบบการติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทราบผลลัพธ์ของการพัฒนาและนำไปปรับปรุงการพัฒนาในครั้งต่อไป และให้มีการประเมินผลการพัฒนาครูในหลายมิติ ทั้งการประเมินปฏิบัติการ การเรียนรู้ การนำไปใช้ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2558)

สรุป การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงเป็นกุญแจสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา การพัฒนาครูในยุคการเปลี่ยนแปลงจึงต้องมีความหลากหลาย ยืดหยุ่น และตอบสนองต่อบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนา ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือ สร้างเครือข่ายความร่วมมือ และพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาควบคู่กันไป ทั้งนี้ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาจะประสบความสำเร็จได้ ต้องได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้ครูสามารถปรับตัวและรองรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระดับนานาชาติ

ความร่วมมือทางวิชาการระดับนานาชาติ เป็นการแลกเปลี่ยนความคิด งานวิจัย ทรัพยากร และบุคลากรทางการศึกษาระหว่างสถาบันการศึกษาจากประเทศต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน (Knight , 2015) ซึ่งจะนำเสนอใน 2 ประเด็น ดังนี้

1. รูปแบบและกลไกความร่วมมือ Altbach & Knight (2007) จำแนกรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการระดับนานาชาติไว้หลายประเภท ได้แก่ 1) การแลกเปลี่ยนนักศึกษาและบุคลากร (Student and Faculty Exchange) การแลกเปลี่ยนนักศึกษาและอาจารย์เพื่อเรียนรู้และทำงานวิจัยในต่างประเทศ 2) หลักสูตรร่วม/คู่ขนาน (Joint/Double Degree Programs) การพัฒนาและดำเนินการหลักสูตรร่วมกัน

ระหว่างสถาบันการศึกษาจากต่างประเทศ 3) โครงการวิจัยร่วม (Collaborative Research Projects) การร่วมมือกันทำวิจัยระหว่างนักวิชาการและสถาบันจากประเทศต่างๆ 4) เครือข่ายวิชาการเฉพาะด้าน (Academic Networks) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในสาขาเฉพาะ 5) การประชุมวิชาการและสัมมนานานาชาติ (International Conferences and Seminars) การจัดประชุมวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และสมพงษ์ จิตระดับ (2562) เสนอว่ากลไกความร่วมมือที่สำคัญประกอบด้วยข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ (MOU) การสนับสนุนทุนวิจัยร่วม การแลกเปลี่ยนบุคลากร และการจัดกิจกรรมทางวิชาการร่วมกัน

2. กระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ Marginson & Rhoades (2002) นำเสนอกรอบแนวคิด “glonacal agency” ที่อธิบายปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับโลก (global) ระดับชาติ (national) และระดับท้องถิ่น (local) ในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ วิจิตร ศรีสอ้าน (2560) เสนอขั้นตอนในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระดับนานาชาติไว้ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ศักยภาพและความต้องการ ประเมินจุดแข็งและความต้องการของสถาบัน 2) การระบุพันธมิตรที่เหมาะสม ค้นหาสถาบันหรือองค์กรที่มีความสนใจและเป้าหมายร่วมกัน 3) การสร้างความสัมพันธ์ สร้างความสัมพันธ์ผ่านการประชุม การเยี่ยมชม และการแลกเปลี่ยนข้อมูล 4) การพัฒนาข้อตกลงความร่วมมือ จัดทำข้อตกลงที่ระบุเป้าหมาย กิจกรรม และความรับผิดชอบของแต่ละฝ่าย 5) การดำเนินกิจกรรมความร่วมมือ ดำเนินการตามแผนงานที่กำหนดไว้ 6) การติดตามและประเมินผล ประเมินผลสำเร็จและปรับปรุงการดำเนินงาน 7) ปัจจัยความสำเร็จและความท้าทาย

สรุป การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระดับนานาชาติเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการวิจัย โดยเป็นการเชื่อมโยงสถาบันการศึกษา นักวิชาการ และนักวิจัยจากทั่วโลกเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ทรัพยากร และประสบการณ์ เช่น Knight & de Wit (2018) ยกตัวอย่างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการที่ประสบความสำเร็จคือ โครงการ Erasmus ในยุโรป ซึ่งส่งเสริมการแลกเปลี่ยนนักศึกษา คณาจารย์ และการพัฒนาหลักสูตรร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยในสหภาพยุโรป ASEAN University Network (AUN) ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นต้น

แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์

การบริหารงานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ สถานศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวและพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานวิชาการ กรณีศึกษาในประเทศไทยและในต่างประเทศ ดังนี้

แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานวิชาการ: กรณีศึกษาในประเทศไทย

1. การพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง รุ่ง แก้วแดง (2558) เสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทโลกาภิวัตน์ โดยเน้นการบูรณาการสาระการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะที่จำเป็น และการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์เป็นตัวอย่างที่ดีในการพัฒนาหลักสูตรเน้นวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานสากล มีการส่งเสริมการวิจัยและโครงการวิทยาศาสตร์ที่ตอบสนองต่อความท้าทายระดับโลก

2. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2563) กล่าวถึงความสำคัญของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคดิจิทัล กรณีศึกษาโรงเรียนกำเนิดวิทย์ซึ่งมีการใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์และ

เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน มีการใช้ระบบ LMS (Learning Management System) ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา

3. การส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา วิจารณ์ พานิช (2559) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่ส่งเสริมให้ครูร่วมกันวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีการส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนและพัฒนา นวัตกรรม การสอนมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเผยแพร่ผลงานวิจัยทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

4. การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ศิริชัย กาญจนวาสี (2560) เสนอแนวทางการพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) และการประเมินเพื่อพัฒนา (Assessment for Learning) โรงเรียนรุ่งอรุณเป็นตัวอย่างของสถานศึกษาที่มีการพัฒนาระบบการประเมินผลแบบองค์รวม เน้นการประเมินตามสภาพจริงและการสะท้อนคิด มีการใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) และการประเมินโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่าย

แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานวิชาการ: กรณีศึกษาในต่างประเทศ

1. สิงคโปร์ การพัฒนาครูและการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน Tan & Ng (2021) ศึกษากระบวนการศึกษาของสิงคโปร์พบว่า สถานศึกษามีการพัฒนาครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีการส่งเสริมให้ครูทำวิจัยและพัฒนา นวัตกรรม การสอน สถาบัน National Institute of Education (NIE) มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร วิธีการสอน และนวัตกรรมทางการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (Darling-Hammond & Rothman, 2015)

2. ฟินแลนด์ การบริหารงานวิชาการแบบกระจายอำนาจและพัฒนาวิชาชีพครู Sahlberg (2018) กล่าวถึงระบบการศึกษาของฟินแลนด์ที่มีการกระจายอำนาจในการบริหารงานวิชาการให้กับสถานศึกษา ครูมีอิสระในการออกแบบการเรียนการสอน พัฒนาหลักสูตร และประเมินผลการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยเฮลซิงกิมีบทบาทสำคัญในการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพสูง ครูในฟินแลนด์ได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจในการวิจัยและสามารถนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

3. เกาหลีใต้ การใช้เทคโนโลยีและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความคิดสร้างสรรค์ Lee (2019) ศึกษาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของเกาหลีใต้พบว่า มีการผสมผสานเทคโนโลยีเข้ากับการจัดการเรียนการสอน และส่งเสริมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม โรงเรียน KAIST Science Academy เป็นตัวอย่างของสถานศึกษาที่มีการใช้เทคโนโลยีล้ำสมัยในการจัดการเรียนการสอน มีการส่งเสริมการเรียนรู้แบบ STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, and Mathematics) และมีความร่วมมือกับภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม (Kim & Park, 2018)

4. ออสเตรเลีย การพัฒนาหลักสูตรและการประเมินผลที่เน้นสมรรถนะ Masters (2018) กล่าวถึง การปฏิรูปการศึกษาในออสเตรเลียที่มุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรแกนกลางระดับชาติ (Australian Curriculum) และการประเมินผลที่เน้นสมรรถนะของผู้เรียน โรงเรียน Templestowe College ในเมลเบิร์นเป็นตัวอย่างของสถานศึกษาที่มีการปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม มาเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนในสิ่งที่สนใจและมีการประเมินผลตามสภาพจริง

ดังนั้น การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก และต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยการพัฒนากลยุทธ์ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารงานวิชาการ, การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมทางการศึกษา, การพัฒนา

ระบบการวัดและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพและเน้นการพัฒนาผู้เรียน, การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

สรุป

การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับกระบวนการบริหาร โดยเน้นการพัฒนาหลักสูตรที่ทันสมัย ยืดหยุ่น การจัดการเรียนรู้ต้องยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และบูรณาการเทคโนโลยีในการเรียนการสอน บทบาทสำคัญของผู้บริหารจึงต้องมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ สามารถแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ และใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ การประเมินผล และพัฒนาครู พร้อมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์ ศตวรรษที่ 21 และสร้างความร่วมมือทางวิชาการทั้งในและต่างประเทศ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานสากล นอกจากนี้ ยังต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอก ความท้าทายที่สำคัญ ได้แก่ การลดความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล การรักษาสมดุลระหว่างความเป็นสากลกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และมุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายในโลกอนาคต

องค์ความรู้ใหม่

ผลจากการศึกษาทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ สามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ ดังนี้

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2558). ทิศทางการพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: ชัคเชส มีเดีย.
กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2560. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- ใจทิพย์ ณ สงขลา. (2559). การออกแบบการเรียนรู้การสอนผ่านเว็บในระบบการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2561). การออกแบบการเรียนรู้การสอนออนไลน์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2560). นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพมหานคร: บริษัท วี พรินท์ จำกัด.
- _____. (2562). การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: วี พรินท์.
- ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์. (2561). การจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทศนา แหมมณี. (2561). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 20. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2563). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 24. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระ รุญเจริญ. (2560). การบริหารการศึกษายุคดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: บิ๊คพอยท์.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2557). การวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเวศ วะสี. (2563). การปฏิรูปประเทศไทยและการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: หมอชาวบ้าน.
- พัชรินทร์ สิริสุนทร. (2556). แนวคิด ทฤษฎี เทคนิค และการประยุกต์เพื่อการพัฒนาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพันธ์ เดชะคุปต์. (2563). การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2557). หลักและพื้นฐานการอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2561). การศึกษาในศตวรรษที่ 21: การจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างนวัตกรรม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2563). การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มารุต พัฒนา. (2557). การประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2562). การบริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รัตนา ดวงแก้ว. (2556). การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- _____. (2560). การประกันคุณภาพการศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รุ่ง แก้วแดง. (2558). การปฏิรูปการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- วิจิตร ศรีสอาน. (2560). อุดมศึกษาในกระแสโลกาภิวัตน์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- _____. (2559). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- _____. (2561). การศึกษาและการปฏิรูปการศึกษาในไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สังคมศาสตร์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา. (2562). การศึกษาและการพัฒนาทักษะในยุคดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). การบริหารงานวิชาการ: แนวคิด ทฤษฎี และการประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2560). การบริหารการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ศิริธรรม.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2556). การบริหารการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2560). ทฤษฎีการประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2564). การศึกษาและการพัฒนาทักษะในยุคดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริเดช สุชีวะ. (2562). การบริหารงานการศึกษาในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมชาย รัตนทองคำ. (2557). การพัฒนาและการบริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- _____. (2564). การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พัฒนาพาณิชย์.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2558). การพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้ในยุคเทคโนโลยี. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- _____. (2560). การประเมินการจัดการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2561). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุธีรา ทอมสัน. (2564). การพัฒนาและการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สถาบันการศึกษาบูรพา.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2556). การศึกษาในศตวรรษที่ 21: แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทย. วารสารวิชาการ. 7(2), 2-7.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2557). การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2558). การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล เหลืองประเสริฐ. (2564). การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Altbach. P. G. & Knight. J. (2007). The internationalization of higher education: Motivations and realities. Journal of Studies in International Education. 11(3-4), 290-305.

- Darling-Hammond, L., & Rothman, R. (2015). Teaching in the flat world: Learning from high-performing systems. New York: Teachers College Press.
- Kim, Y., & Park, N. (2018). The effect of STEAM education on elementary school student's creativity improvement. In Computer Applications for Security. Control and System Engineering. Berlin: Springer.
- Knight, J., & de Wit, H. (2018). Internationalization of higher education: Past and future. International Higher Education. (95), 2-4.
- Lee, M. H. (2019). Competitiveness of Korean education from a global perspective. Asia Pacific Education Review. 20(2), 279-291.
- Marginson, S., & Rhoades, G. (2002). Beyond national states, markets, and systems of higher education: A glonacal agency heuristic. Higher Education. 43(3), 281-309.
- Masters, G. N. (2018). The role of evidence in teaching and learning. In Professional Learning for Improving Schools. Melbourne: ACER Press.
- Prensky, M. (2010). Teaching digital natives: Partnering for real learning. Thousand Oaks. CA: Corwin.
- Sahlberg, P. (2018). FinnishED leadership: Four big, inexpensive ideas to transform education. Thousand Oaks. CA: Corwin.
- Tan, O. S., & Ng, P. T. (2021). Educational reform in Singapore: From quantity to quality. Educational Research for Policy and Practice. 20(2), 195-212.